

Hai Cõi Thiên Thai

Tác Giả: Quỳnh Giao

Chúa Nhật, 11 Tháng 10 Năm 2009 14:40

Trong dịp Trung Thu, khi ngäi ăn mißng bánh däo thäm phäc mùi hoa chuäi, ngäi i viät bäng nhä vä tuäi i u thä nhà... Bánh näng thì có khi mình còn nhäng ngäi Täu, chä bánh däo thì cäa Viät Nam mäi ngon! Tä nhà đã thäy nhä väy.

Văn Cao, ngäi i viät “Thiên Thai”.

Ngäi täi Cali thäng trắng mà cän mißng bánh däo nhân hät sen cà cäa Bäo Hiên thì thäy mát ruät và nhä nhà. Uäng ngäm trà räi miän man nhä täi chuyän näu thä. Nào là Đäng Minh Hoàng du nguyät điän, nào là vũ khúc nghệ thäng... Väi länh nhäoc, cõi Thiên Thai lúc đó có khi chä là đäng Đäng Khánh trong Chä Län nhä mäy cái tä kiäng và hình tiên múa treo läng ngang đäng dây điän...

Thä räi mình nghĩ đän cõi Thiên Thai trong thi ca, thä phú...

Väi ngäi i yêu nhäc và läi đi hát tä täm bé, cõi Thiên Thai äy gäi nhä täi hai ca khúc näi tiäng cäa Văn Cao và Phäm Duy. Xin hãy ăn bánh thäng trắng bäng cách tìm vä hai ca khúc äy...

Hai Cối Thiên Thai

Tác Giả: Quỳnh Giao

Chúa Nhật, 11 Tháng 10 Năm 2009 14:40

Đến ngày nay vào thuở bắt đầu sáng tác nhạc, Phạm Duy đã coi Văn Cao là mentor (người dìu dắt) của mình. Quỳnh Giao đã có lúc so sánh sự nghiệp của hai nhạc sĩ, mentor Văn Cao già dặn trẻ và mentor Phạm Duy trẻ đầy phong độ lúc trung niên. Khi Văn Cao viết các tác phẩm “lớn” như Thiên Thai, Trùng Chi hay Trùng Ca Sông Lô, thì Phạm Duy mới chỉ có Cô Hái Mè, Cây Đàn Bè Quên, Chú Cuội, Đêm Xuân...

Nhưng thiên tài Văn Cao tiếp tục nhóm sau với Nhân Văn Giai Phẩm thì miền Bắc, và Phạm Duy của thập niên 50-60 thăng hoa trong Nam với những khúc xoang tình quê hương như Tình Ca, Tình Hoài Hương, Ngọt Ngọt Vài, Chiếu Vài Trên Sông, hay trùng trùng ca Con Đường Cái Quan, ngoài những tình khúc đời đời như Ngày Đó Chúng Mình, Những Tình Ca, Những Chiếu Lá Rừng, Kịp Nào Có Yêu Nhau, Còn Gì Nữa Đây, Những Mối Rối, v.v... Qua thập niên 70, Phạm Duy với những lý và đời đời qua những ca khúc hay và đẹp như Kìa Niềm, Trùng Lối Em Yêu, Nghìn Trùng Xa Cách, Cờ Hương và mentor trùng trùng ca nữa là Mối Vết Nam...

Với ngàn lời ca nhạc Phạm Duy đã tiếp tục và ghi lại, thì tài năng của ông quá đã vượt qua Văn Cao quá xa. Với tiếp sao mới mentor sáng tác của Văn Cao liệu như mentor ám ảnh của Phạm Duy?

Sớm dĩ người viết dám nói vậy, vì chính Phạm Duy luôn luôn phân tích kỹ càng nhạc thuở trẻ và đời tiếp của Văn Cao, và khiêm nhường tiếp nhận rằng mình có bản lĩnh hương của Văn Cao. Khi Văn Cao viết Trùng Chi, ông có vẻ kỹ chuyên nghiệp, mà thật sự là đời ta thần (hay xoang tình) với cõi đời của chính mình. Sau đó vài năm Phạm Duy viết bài Khói Tình Trùng Chi hoàn toàn trong sáng theo đời kỹ chuyên. Quỳnh Giao cũng đã viết với của hai ca khúc này trong mục tiếp ghi (“Có hai chàng Trùng”) vào đầu Tháng Chín năm ngoái.

Khi sáng tác bài Đường Em Đi hơi cuối thập niên 60, tiếp là khá lâu sau Cung Đàn Xưa của Văn Cao, Phạm Duy cũng tiếp nhận rằng mình bản lĩnh hương Văn Cao với “gót hài khai hoa,” mà viết nên “Đường em có đi, hương đêm bước qua, những hương đóa thơ, ôi đời kìa”... Nghĩ vậy nên hôm nay, Quỳnh Giao tìm đời hai cối Thiên Thai của hai đời nhạc sĩ, đó là hai bài Thiên Thai, và Tiếng Sáo Thiên Thai...

Văn Cao viết Thiên Thai đầu thập niên 50, trong bối cảnh của nhà xuất bản Tinh Hoa ở Huế thì ghi là 1953. Nhạc của Văn Cao và đời của Văn Cao và Hoàng Thiệu. Bài hát viết trên cung Ré thứ, hơi như là đời âm giai mà các nhạc sĩ mới sáng tác ngày xưa đầu dùng. Hai đời mentor đầu cung Ré thứ có những chuyên đời khéo léo như cách kỹ câu chuyên khi du đời, khi kỹ bí. Chờ đời đời cuối, ông mới chuyên qua Ré Trùng trong sáng và nhận tiếp. Các ca sĩ ngày xưa hát toàn giọng kim thì mới ca cho đúng “ton”, toàn những nốt Fa Năm (tiếp là nốt Fa ở hàng kỹ

Hai Cõi Thiên Thai

Tác Giả: Qu&nh Giao

Chúa Nhật, 11 Tháng 10 Năm 2009 14:40

th< năm) cao chót vót, véo von trong tr< o.

Văn Cao qu< là ng<< i khéo k< chuy< n!

Ông b< t đ< u b< ng ti< ng hát, “Ti< ng ai hát chi< u nay vang l< ng trên sóng”... Nh< ng mà “ai” hát? Ch< “ai” này đ< c đ< a quá ch< ng! Chúng ta không c< n bi< t là ai hát, ch< th< y ti< ng hát vang v< ng trên sóng n<< c, làm cho âm ba rung cánh đào r< i, và làn khói ph< quanh tr< i khi< n tác gi< nh< t< i c< nh L< u Nguy< n ngày x< a l< c t< i Đào Nguyên...

T< đây chúng ta b<< c vào truy< n v< i Thiên Thai ngày tháng không tàn, và g< p c< thiên tiên dâng trái đào th< m trong đ< u vũ nghệ th<< ng m< o... Nét nh< c đ< n đây tr< thành l< ng l< y, nghe nh< có loan, có phách và có c< đèn hoa r< c r< c< a m< t h< i hoa đăng... Nh< ng non tiên nào r< i cũng hoang v< ng vì thi< u tình yêu n< i d<< ng th< ! Đi< p khúc ròn rã ti< ng gió cùng ti< ng phách, nh< ti< n ng<< i v< tr< n, r< i thành man mác bu< n khi m< i chi< u xa kh< i ng<< i v< tr< n l< i nh< t< i cõi tiên...

Th< t là m< t tuy< t tác v< c< ý nh< c l< n l< i t< . Bài hát này, Qu&nh Giao thích nh< t khi đ<< c nghe gi< ng hát tr<< ng phu Anh Ng< c trình bày, v< i dàn ph< h< a gi< ng n< trong ch<< ng trình Hoàng Tr< ng ngày x< a...

Ph< m Duy sáng tác bài Ti< ng Sáo Thiên Thai năm 1959 t< i Saigon, mà theo l< i c< a chính tác gi< là vi< t cho c< p song ca Thái Thanh, Thái H< ng lúc đó đang r< t ăn khách và thi< u bài hát song ca.

Không nh< Thiên Thai là truy< n c< tích k< l< i b< ng nh< c, Ti< ng Sáo Thiên Thai không k< chuy< n hai chàng L< u Nguy< n, mà là m< t bài hát l< y ý th< c< a Th< L< ph< vào nh< c. Nh< ng Ti< ng Sáo Thiên Thai là m< t c< nh tiên êm đ< m và th< m< ng. Âm đ< u Habanera dịu d< t và êm ái r< t thích h< p v< i l< i ca khi l< ng l< , khi cao vút, khi xa v< ng, khi mênh mông...

Ti< ng Sáo Thiên Thai đ<< c vi< t trên cung Mi giáng Tr<< ng, lên cao vút (cũng là n< t Fa Năm) đ< u đ< n nh< m< t bài th< năm ch< và đ< c bi< t là c< m< i cu< i câu, l< i có m< t câu láy.

Hai Cối Thiên Thai

Tác Giả: Quỳnh Giao

Chúa Nhật, 11 Tháng 10 Năm 2009 14:40

Xuân t̄̄ i,

Êm êm ánh xuân n̄̄ ng

Nâng niu sáo bên r̄̄ ng

Dặm ba chú kim đ̄̄ ng...

Vào thời đó, modulation của Tiếng Sáo Thiên Thai mới thật là tài tình mới mới vì Phạm Duy chuyển nó cung Mi giáng Tr̄̄ ng qua cung Sol th̄̄ / Ré 7/ Sol th̄̄ / Ré 7/ Mib Tr̄̄ ng / Ré 7/ Sol th̄̄. Rồi nó chuyển qua cung Do th̄̄ / Fa 7, để chuyển vào cung Si giáng Tr̄̄ ng / Fa7/ Si giáng Tr̄̄ ng, lặp lại hai lần, vào nốt côm âm để vào nguyên cung là Mi giáng Tr̄̄ ng. Hát bài này với một người đàn ông không đàn cồng và không biết chuyển cung thì ca sĩ phải giở lờ y hờn mình, kẻo đi lên Thiên Thai mà không hay...

Ngoài hai cô Thái Thanh và Thái Hằng thì người trình bày rất quyện và điêu luyện, Quỳnh Giao nhận thấy họ như những cặp chim hát song ca bài này đều hay và đẹp vì hình ảnh đẹp thì người nghe. Thí dụ như cặp Mai Hằng và Bạch Tuyết, cặp Thái Hiền và Thái Thào, và Quỳnh Giao cũng đã hát bài này với em gái Vân Quỳnh trong tape nhạc Jo Marcel năm xưa...

Nhưng vài năm xưa, mình mới nhớ rằng Tết Trung Thu nào các trẻ em tíu tít cũng đều dùng Tiếng Sáo Thiên Thai làm nhạc nền cho các em bé gái như múa, kể cả em như này (là người viết) khi còn học lớp Năm. Ngày nay, nếu các em như cả chúng ta vẫn để cồng múa hát trên giai điệu này, có lẽ chúng sẽ tìm hiểu nhiều hơn. Và biết đâu lại còn yêu thích hơn trò đùa ma trong ngày Halloween!